

§ 1031

V 29.11.2017, Valtuutettu Yrjö Hakasen aloite punavankileirien historian muistamisesta

HEL 2017-005428 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Yrjö Hakasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Yrjö Hakanen ja 49 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki kunnioittaa Suomenlinnan vankileireillä menehtyneitä tuomalla vainajien nimet esille Santahaminan joukkohaudan yhteyteen. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi digitaalisella muistotaululla, joka toteutettaisiin kaupunginmuseon ja puolustusvoimien yhteistyönä. Aloitteessa ehdotetaan myös digitaalisen karttapalvelun mahdollisuutta. Palvelussa kerrottaisiin Helsingin historiaan liittyen vuoden 1918 tapahtumista ja muistopaikoista.

Kaupunginhallitus viittaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntoon. Lausunnosta ilmenee, että lautakunta pitää aloitteessa esitettyä hanketta arvokkaana ja tärkeänä. Samalla lautakunta toteaa, että kaupunginmuseolla ei ole resursseja aloitteessa esitettyyn mittavaan muis-

13.11.2017

tohankkeeseen. Hanke edellyttäisi mm. tutkijaresursseja ja digitaalista osaamista. Lisäksi muistomerkki sijaitsee suljetulla alueella, jonne pääsy on hankalaa. Kohderyhmä jäisi näin ollen varsin suppeaksi. Lautakunta katsookin, että alueella jo toimivat tahot, kuten Santahamina-seura ja puolustusvoimat, soveltuisivat luontevammin hankkeen omistajatahoiksi.

Lausunnossa todetaan vielä, että kaupunginmuseo pyrkii kannustamaan kansalaisia omatoimiseen kulttuuriperinnön esiin nostamiseen ja käyttämiseen. Tämän vuoksi museo on linjannut avoimen datan tärkeäksi painopisteekseen. Kokoelma-aineisto ja niihin liittyvä tieto on avattu kansalaisten käyttöön Finnaportaalin ja Helsingin kuvien.fi -palvelun kautta. Museo selvittää vielä mahdollisuutta edistää sisällissodan muistohanketta sitä kautta, että museo tekisi esimerkiksi Helsingin kuvien.fi -palveluun 1918-teemaisen albumikokonaisuuden. Lausunnossa todetaan lopuksi, että kaupunginmuseon vuoden 1918 toiminnassa sisällissodan muistovuosi näkyy mm. valokuvainstallaationa ja Nuoret sodassa -draamapedagogisessa ohjelmassa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Yrjö Hakasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 31.10.2017 § 66

HEL 2017-005428 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Yrjö Hakanen ja 49 muuta valtuutettua ovat tehneet aloitteen 1918 punavankileirien historian muistamisesta. Aiheesta on vuosien varrella tehty useita aloitteita, mm. 2005, 2006 ja 2014. Kaupungin historiatoi-

mikunta on tukenut aiheesta tehtyä tutkimushanketta Helsingin sotasurmat 1917–1918, jonka loppuraportti valmistui 2015.

Santahaminan joukkohauta on Helsingin ja Suomen sisällissodan suurimpia joukkohautoja. Joukkohaudan luo pystytettiin Uno F. Inkisen suunnittelema punagraniittinen muistomerkki vuonna 1949. Sitä on hoidettu lähinnä Entiset Punakaartilaiset ry:n, SKP:n Helsingin piirijärjestön ja Helsingin Vasemmistoliiton varoilla. Helsingin kaupungin rakennusvirasto, nykyinen kaupunkiympäristön toimiala huolehtii muistomerkkin ympäristöstä.

Uudessa aloitteessa esitetään, että kaupunki kunnioittaa Suomenlinnan vankileireillä menehtyneiden muistoa vastaamalla omaisten toiveisiin saada vainajien nimet esille Santahaminan joukkohaudan yhteyteen esim. digitaalisella muistotaululla. Toteuttajatahoiksi aloitteessa esitetään kaupunginmuseota ja puolustusvoimia. Lisäksi aloitteessa esitetään selvitettäväksi mahdollisuutta tuottaa digitaalinen karttapalvelu, jolla kerrotaan vuoden 1918 tapahtumista ja muistopaikoista.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää ehdotettua hanketta arvokkaana ja tärkeänä – kuten myös kaupunginmuseon edellinen johtokunta lausunnossaan 21.1.2014, § 4, jossa se esitti digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntämistä. Samalla lautakunta kuitenkin toteaa, että kaupunginmuseolla ei valitettavasti ole käytettävissään resursseja aloitteessa esitettyyn mittavaan muistohankkeeseen, joka edellyttäisi usean toimijan yhteistyötä. Hankkeeseen tarvittaisiin lisäksi niin tutkija- tai koordinaattoriresursseja kuin digitaalista osaamista ja suunnittelua sekä mahdollisesti myös osallisuus- ja vuorovaikutusresurssia. Lisäksi muistomerkkin sijaitseminen suljetulla sotilasalueella hankaloittaa laajempien yleisöjen pääsyä muistopaikalle ja hankkeen kohderyhmä jäisi näin ollen varsin suppeaksi. Hankkeen omistajatahoiksi soveltuisivat luontevimmin esimerkiksi alueella jo toimivat tahot, Santahamina-seura ja/tai puolustusvoimat tai Maanpuolustuskorkeakoulu. Myös vainajien omaisilla on tällaisessa hautapaikkaan liittyvässä hankkeessa keskeinen rooli.

Kaupunginmuseolla ei ole vuosiin ollut määrärahoja toteuttaa itse minikäänlaisia muistolaatta- tai vastaavia hankkeita kaupungin eri alueille, vaikka tällaisia on useissa aloitteissa esitettykin. Koska museo ei voi olla tekemässä kaikkia toivottuja hankkeita itse, onkin museo pyrkinyt kannustamaan kansalaisia omatoimiseen kulttuuriperinnön esiin nostamiseen ja käyttämiseen. Siksi museo on linjannut avoimen datan tärkeäksi painopisteekseen, sillä kokoelma-aineistojen ja niihin liittyvän tiedon julkaiseminen ja avaaminen kansalaisten käyttöön Finnaportaalien ja Helsingin kuvien palvelun kautta toteuttaa museon roolia mahdollistajana aivan kaupungin strategian mukaisesti. Aineistoa saavat ja voi-

13.11.2017

vat kaikki tahot, järjestöt ja yksityiset käyttää vapaasti lähteet mainiten juuri edellä kuvatun kaltaisiin hankkeisiin. Resurssiensa puitteissa museon on mahdollista edistää sisällissodan muistohanketta avaamalla tähän aiheeseen liittyvät omat aineistonsa ja tekemällä yleisön käyttöön esim. Helsingikuvia.fi.-palveluun 1918-teemainen albumikokonaisuus. Myös Museoliiton ylläpitämän Seinätön museo -alustan soveltumista digitaaliseksi palveluksi voidaan vielä selvittää, mutta sopivia tekijöitä ja sisällöntuottajia ei museossa tällä hetkellä ole.

Sisällissodan muistovuoden ohjelmaan kaupunginmuseo tuottaa Hakasalmen huvilaan keväälle 2018 Sirpa Kähkösen käsikirjoittaman Vihan kevät - Helsinki 1918 -draamaproduktion ja Japo Knuutilan ja Jan Kailan valokuvainstallaation sekä siihen liittyvän yläkouluikäisille suunnatun laajan Nuoret sodassa -draamapedagogisen ohjelman. Syksyllä 2018 Hakasalmen huvilassa suunnataan sodasta rauhan vuosiin 1920-lukua käsittelevässä näyttelyssä.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Tiina Merisalo, museonjohtaja, puhelin: +358 9 310 36485
tiina.merisalo(a)hel.fi